

Қуандық Л.Б., 1 курс (академик Е.А.Бөкетов атындағы ҚарУ)
Ғылыми жетекші – э.ғ.м., аға оқытушы Кожабатчина Г.М.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЖАСТАР КӘСІПКЕРЛІГІНІҢ ДАМУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Жастар кәсіпкерлігі - ел экономикасын дамытудың ең перспективалы бағыттарының бірі, бұл шын мәнінде оның өсу әлеуеті болып табылады. Қазіргі уақытта оның рөлі мен маңызы үкіметте де, іскерлік және ғылыми ортада да қызу талқылануда. Бүгінгі күні жастар кәсіпкерлігі Қазақстандағы шағын бизнес дамуының басым бағыттарының бірі болып табылады. Жастарды кәсіпкерлік қызметпен айналысуға ынталандырушы жағымды жағдай жасау жалпы мемлекеттік және өңірлік деңгейдегі қазақстанның түрлі бағдарламаларда қарастырылуда. Қазақстанның көптеген өңірлерінде жастардың өзекті білім мен дағдыларды меңгеруіне, ақпарат алмасуына, өз идеяларын дайындауына, сарапшылар консультацияларын алуға мүмкіндік беретін алаңдардың дамымағандығын атай кету керек. Нәтижесінде инновациялық идеялар не өмірге келіп үлгермейді, не болмаса жоғары оқу орындары мен ғылыми зертханалар қабырғасынан алысқа кетпей, нарыққа шықпай қалады.

«Қазақстан-2050» стратегиясында Қазақстанды әлемнің ең дамыған 30 елінің қатарына кіргізу мақсаты қойылды. Дамудың маңызды көрсеткіштерінің бірі – 2050 жылға қарай шағын және орта бизнес үлесін 50%-ға жеткізу. Елбасы әрбір маңызды басқосуда кәсіпкерлікті дамыту жөнінде айтып, тиісті тапсырманы беріп те жатыр. Осыған орай, мемлекет экономиканы тұрақтандырудың негізгі бағыты ретінде кәсіпкерлікті дамытуға барынша қолдау көрсетіп келеді. Қазіргі таңда «Бизнестің жол картасы – 2020» бағдарламасы аясында жас кәсіпкерге біршама қолдау бар. Қазақстан әлемдік өркениет көшінен өз орнын алуы үшін отандық өнімдеріміз барлық жағынан талапқа сай болуы қажет. Ол үшін отандық кәсіпкерді, оның ішінде жас кәсіпкерді кешенді түрде барынша қолдау керек. Жас кәсіпкер – ертеңгі аяғынан тұрған, әлеуеті күшті, халықаралық деңгейде жұмыс істейтін кәсіпкер қалыптастырушы орта. Біз шағын кәсіпкерліктің дамуына қол ұшын созамыз. «Бизнестің жол картасы – 2020» бағдарламасы бойынша тек Батыс Қазақстан облысында былтыр 1,7 миллиард тенге бөлінді, 9,5 миллиард теңгеге 123 жоба

жүзеге асырылды. «Жұмыспен қамту – 2020» бағдарламасы бойынша облыста 12 мың жас жұмысқа орналасты, – деді Қазақстан Президенті.

Бүгінгі Қазақстандағы кәсіпкерлік айтарлықтай қиындықтарды бастан өткерсе де, қазірдің өзінде орындалған іс. Ол заңмен қорғалады және дами береді. Тандалған тақырыптың өзектілігі айқын, өйткені кәсіпкерліксіз нарықтық экономика болмайды. Ал бізде ол қалыптасып келе жатқанымен, кәсіпкерлік қоғамдық өндірістің жетекші саласы болатыны даусыз.

Жастар кәсіпкерлігінің даму барысындағы негізгі мәселелері:

- бизнесті ашу және жүргізу кезіндегі тәуекелдер: өз ісін ашу тәуекелдерінің деңгейі, істі өтемеу, сыбайлас жемқорлық тосқауылдары, жоғары бәсекелестік, дұрыс емес басқару шешімдерін қабылдау, нарық конъюнктурасы;

- материалдық және ресурстық базаның жеткіліксіздігі: қолданыстағы бағдарламалар туралы ақпараттың болмауы, қолда бар бағдарламалардың қаржылық және ресурстық көмегінің жеткіліксіздігі;

- нарық конъюнктурасы: нарықтық жағдайлардың қолайлылығы, экономиканың дағдарыстық жағдайы, валюта бағамы, нарықтық сегменттегі ұсыныс деңгейі, сұраныс деңгейі, жеткізушілермен проблемалар (шетелдік));

- мемлекеттік саясат: нормативтік-құқықтық база, мемлекеттік және муниципалдық бағдарламалар.

Қазіргі жағдайда жас адамдарға бизнестің қазіргі түрлерін тануға ұмтылу ғана емес, сонымен қатар кәсіпкерлік қызметті жүргізудің жаңа жолдарын белсенді іздеу тән. Жастар қызметінің тән ерекшеліктері оны жеке санатқа бөлуге мүмкіндік береді. Қазіргі жасөспірімдер мен қыздар білімді, білімді, жігерлі, адал ниетті, бұл оларды бәсекеге қабілетті етеді және Кәсіпкерге тән қасиеттер береді. Іскер жастар жаңашылдыққа, тәуекелге бейім, жоғары деңгейде Интернет-технологияларды меңгеруге ұмтылады, аға ұрпаққа қарағанда анағұрлым мобильді. Осының барлығы қазіргі заманғы бизнестің тиімді дамуына алғышарттар жасайды.

Жастардың едәуір бөлігі кәсіпкерлік қызметте жоғары белсенділік танытады, бірақ жастар кәсіпкерлігін қолдаудың нақты тетігінің болмауы себебінен бастамалардың көпшілігі не жұмыстың алғашқы бірнеше айы ішінде жабылады, не заңсыз, ал жиі криминалдық бизнес жағына кетеді. Жас кәсіпкерлер кәсіпкерлік қызмет негіздеріне экспресс-оқытуды, консультациялық қызмет көрсетуді, қазіргі заманғы байланыс құралдарымен және ұйымдастыру техникасымен жабдықталған үй-жайларды, бухгалтерлік және басқа да жеңілдікті жағдайларда көптеген қызметтерді қажет етеді. Қоғам жастар кәсіпкерлігін дамытуды, оның өркениетті нысандарын көтермелеуді және таратуды қажет етеді. Жастар шағын кәсіпорындары ірі кәсіпорындарға қарағанда едәуір аз шығынмен қосымша жұмыс орындарын құруға ықпал ете алады, бұл облыстағы жұмыссыздық мәселесін ішінара шешуге қабілетті. Облыста "жастардың кәсіпкерлік қызметін қолдау" кіші бағдарламасы бар екеніне қарамастан, көп жағдайда ол тек қағазда қалады.

Әдебиеттер

1. Назарбаев Н.А. «Қазақстан – 2050» стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына жолдауы, Егемен Қазақстан

2. Аменова С.С. Шағын және орта бизнестегі басқару: оқу құралы/С.С. Аменова, А. А. Дүйсембаев; ҚарМУ. - Қарағанды: САНАТ - Полиграфия, 2012. - 158 б.

3. Казиева Р. Основы бизнеса : учебник / Р. Казиева. - 2-е изд., стер. - Астана : Фолиант, 2018. - 363 с.

Жуаныш Ж., магистрант 2 курса (ҚарУ им. академика Е.А. Букетова)
Научный руководитель – Ассоциированный профессор, Гелашвили Н.Н.

РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В АВТОМАТИЗИРОВАННОЙ СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИМИ ПРОЦЕССАМИ ПРОИЗВОДСТВА

Модернизация систем управления организацией в условиях современной информационной экономики осуществляется на основе ИК-технологий. Предприятия достигают поставленных целей в условиях постоянно изменяющейся рыночной ситуации путем информированности менеджеров о новых технологиях, конкуренции, продвижении услуг и товаров на рынки.

Под информатизацией понимается процесс развития «индустрии» информации. Специалисты данной сферы обозначают три равноправных определения термина:

1. Процесс создания ноосферы.
2. Процесс увеличения эффективности применения информации в обществе и целом государстве на базе перспективных ИК-технологий.
3. Процесс формирования и модернизации современного информационного общества.

Определение процесса информатизации происходит с помощью измерения масштабов внедрения информационных технологий в каждую сферу жизни общества. Современные информационные технологии основываются на применении компьютерной техники, поэтому специалисты данной сферы часто приравнивают понятия «компьютеризация» и «информатизация» [1].

Термин «информационные технологии» основывается на коренных терминах «технология» и «информация». Стоит рассмотреть определение «информационных технологий» (ИТ) более подробно. Технология (греч. *Techné* – умение, мастерство, искусство, *Logos* – наука, знания) – это совокупность методов изготовления, обработки, изменения форм, свойств, состояний, которые осуществляются в процессе изготовления товаров и услуг. Задачей технологий как науки является определение закономерностей в целях выявления и применения на практике преимущественно экономических и эффективных производственных процессов.